

Jednog dana držao je neki redovnik sestrama u samostanu Dobroga Pastira duhovne vježbe i dokazivao moć Majke Božje pokazujući na lurdski čudesa. Da pobije one, koji su čudesa nijekali, pripovijedao im je pripovijest o Grivotti. Kad je naglasio, da je Grivotta još živa, premda Zola protivno tvrdi, stadoše se inače ozbiljne slušateljice smijati. Redovnik si nije mogao istumačiti, zašto se smiju. Poslije propovijedi reče mu kućni duhovnik: „Vi ste s osvjedočenjem govorili o lurdskim čudesima, no vaše slušateljice bile su još osvjedočenije. Grivotta je sjedila pred Vama. Ona je sama čula svoju vlastitu povijest i Zolinu laž. Da Grivotta živi, tvrdite od sada još sigurnije, jerbo ću Vam je odmah predstaviti.“

Strasbourg (Francuska).

D. Dujmušić.

Škola bez vjeronauka*)

Nekoliko misli.

Kolike li bezumnosti, kad kažu: Nek samo umiješ čitati i pisati, računstvo i kemiju, pa ćeš biti valjan. — Mnogo je ljudi u zatvoru, jer su previše čitali; drugi opet, jer su previše pisali, n. pr. krivotvorci; neki su „previše umjeli računati i suviše bili vješti odbijanju. A nema li i ljudi, koji znadu previše kemije? Bombe anarhista i odveć bučno odgovaraju na ovo pitanje“. (R. Basin, Mémoires d' une vieille fille).

*

„Da sam prisiljen izabrati, bi li dijete učilo moliti ili čitati, ja bih rekao: Nek umije moliti! jer moliti — to je čitati u najljepšoj od svih knjiga“. . . (R. Legouvé, Disc. 1877).

*

Duši i nevinosti djeteta jedina je obrana vjera, kad ju iskreno nauče i vrše (Le Play. — Le programme des unions).

*

„Bez vjere u Boga i u neumrlost duše moral nema temelja ni sankcije, pa je stoga na klimavu temelju i društveni poredak, koji može da se osniva samo na pojmovima pravde, prava i dužnosti. Bez Boga i budućeg života d u ž n o s t je krasna riječ ali bez ikakva smisla.“ (E. de Laveleye. — Révue de Belgique. 1876.)

*

„Maknuvši Boga vi ste izbrisali sav moral, jedinstven i nuždan.“ (M. Allard, franc. socijalistički zastupnik. — 20. siječnja 1920).

*

„Čovječanstvu treba vjera u Boga, vjera u vladanje providnosti, vjera u vječno trajanje ljudske osobe.“ (Fr. Laurent. — Hist. de l' humanité, t. 17. str. 530).

*

„Trebalo bi sudom progoniti roditelje, koji šalju djecu svoju u škole, gdje na vratima piše: *Ovdje se ne uči vjeronauk.*“ (Vikt. Hugo).

*) G. Hoornaert: La Question Scolaire. Namur (1921).

„Ne mogu da shvatim, da bi tko mogao biti krepostan bez vjere.“ (J. J. Rousseau. — U pismu d' Alembertu, str. 404.)

„Nema neutralne škole, jer nema učitelja, koji ne bi imao vjerskog ili filozofijskog mišljenja. Ako li on toga nema, onda nije ni čovjek: on je slaboumnik ili nakaza. Ima li ga pak, a taji to, da spasi plaću, onda je kukavica. Ali eto moje glave, da on (svog mišljenja) ne može da sakrije.“ (Jules Simon. — Officiel, srp. 1881).

Francuske su novine donijele značajnu izjavu ateista Gustava Verya, profesora filosofije u Parizu.

Svake godine, kad svršim svoja predavanja moralke, a drugi su mi profesori filosofije priznali isto, spopane me smetnja, da ne rekнем tjeskoba; istina, da se radi samo o tom, kako ćemo pripraviti svoje đake za ispit zrelosti, ne bismo puno marili, ali kad imaš svijest svoje prave dužnosti, kad držiš na umu, da će ti mladići nevješti svijetu za nekoliko tjedana, za nekoliko dana biti slobodni t. j. pušteni bez vođe u društvo puno anarhije, čovjek se onda pita, što li će od njih biti, pa bi htio da ih pripravi ne za jedan smiješan ispit, nego za život. Onda poprima ovaj tečaj moralke, kojim se završuju klasičke nauke, u očima profesora, dostojna te zadaće, vrijednost gotovo vjersku. Kao što se daje mornaru busola, tako bi htio da daš toj djeci, koja idu da otkriju život, pravilo življenja, nekolicina načela jasna, određena, stalna.

„Igračka je to, kad se radi o tom da razložiš razne moralne sustave, između kojih se nije svijest ljudska već tri tisuće godina. Ali kucnuo je čas, da izvedeš zaključke i profesor treba da odgovori na ovo tako jednostavno i strašno pitanje, što ga je stavljao i pretresao tri duga mjeseca: ne valja činiti ovo, ne valja činiti ono, a zašto ne valja? U takom zaista potresnom času osjeća profesor s tugom u srcu svu „bezumnost“ svoga djela. On je rušio, ali ne umije i ne može da gradi. Kritika je urodila samo tim plodom, da je ugušila i izlučila iz duha svojih učenika nazore naivne doduše, prihvaćene bez pretresa, ali zdrave i plodne, ono što Vinet naziva „le préjugé du bien (predsuda dobra)“. — Čim je to trebalo zamijeniti? Formulama, riječima, ničim?

Allard je imao pravo — pa sam mu zahvalan, što je rekao onako krepko i iskreno: „*Maknuvši Boga — nema više imperativa, nema više morala; a vi sačinjavate tek prašinu, što ju leden vjetar raznosi u noć. Otisnuti u život mladiće prepuštene sebi, bez zakona, bez vođe, skeptične, uprte o krhke imperativne ljudske, kojih se čovjek može jednako lasno otresti, kako ih je i zamislio, evo to je sve, što može da poda škola bez vjere.*“

Još nedavno rekao je marnski zastupnik Forget u francuskoj komori: „Ja nisam katolik! ali konstatujem ovo: već 2.000 godina, širom čitavog svijeta, katolicizam je stajao na braniku obitelji, reda, rada, vlasništva. Katolicizam je jedno od najmoćnijih sredstava proti boljševizmu, on mu je protivuotrov.“